

A MAGYAR ERDŐGAZDÁLKODÁS SZOLGÁLATÁBAN

Dr. KIRÁLYI ERNŐ

a MÉM Erdészeti és Faipari Hivatal vezetője

A korszerű erdőgazdálkodás a természeti erőforrások céltudatos hasznosítására törekszik. Ezek az erőforrások — ésszerű hasznosítás esetén — tartósan szolgálják azokat az igényeket, amelyeket a társadalom vár az erdőktől. Mind-ez az ökológiai adottságok átfogó feltárását és az erdő mélyreható ismeretét és erre az ismeretre épülő gyakorlatot követel meg.

Az erdő — a növények, mindennek előtt a fák — bonyolult életközössége csak akkor nyújt nagy teljesítményt az ember számára, ha kellő szakismerettel telepítik, nevelik, gondozzák gyakran egy évszázadon át. Ha ez igaz — már pedig igaz —, akkor megállapíthatjuk, hogy *erdőgazdálkodásunk nemzetközileg is elismert színvonalát a magasfokú tudás hasznosítása révén érhette el.*

Lépést tartani a műszaki haladással

Az egy és háromnegyed százados egyetemi szintű erdészeti, majd faipari képzés egykori megalapozói nagyszerű munkát végeztek. Olyan örökséget hagytak utódaikra —, akik folyamatosan gazdagították azt —, ami nagyszerű hagyomány forrása lett. Ezek a hagyományok is ösztönzik a professzori kart, hogy tudásuk legjavát nyújtsák hallgatóiknak és formálják bennük a szakmai tudás mellett a hivatástudatot is.

Az elmúlt 175 év során a műszaki-tudományos fejlődés segítése, követése végigkísérte az erdészeti felsőoktatást, amely sokat tett azért, hogy a tudományos eredmények jól érvényesüljenek a gyakorlati erdőgazdálkodásban. Az induláskor *Wilckens Henrik* professzor munkájának legalább akkora volt a jelentősége, mint azoknak, akik korunk számos erdészeti újdonságát oktatják.

Akkor a bányák és a kohók faellátása volt az az elsődleges feladat, amelyet folyamatosan meg kellett oldani. Jórészt ebből eredtek az erdészeti feladatok. A tartós megoldás volt a fő cél. Ennek eléréséhez kellett a felsőfokú képzéssel rendelkező szakemberek. Így alakultak ki a gyakorlatban a fahasználat adta feladatok után az erdőművelés, az erdőrendezés tennivalói.

Az Erdészeti Tanintézet, majd az akadémia kellő időben felismerte ezeknek a feladatoknak a szerepét, összegyűjtötte az ide vonatkozó európai ismereteket, saját kutatással bővítette őket és igyekezett valamennyit a magyar erdőgazdálkodás szolgálatába állítani.

Az erdészeti felsőoktatásban a legsúlyosabb gondok az első világháború után jelentkeztek. Ekkor a főiskola költözködési gondjaival együtt az erdőgazdálkodás megváltozott helyzetéhez kellett az oktatást igazítani. Az erdő- és fabőse-

get, a hegyvidéki erdőgazdálkodást felváltotta az erdő- és fahiány, valamint a zömmel sík- és dombvidéki erdőgazdálkodásra való áttérés. Az új igény az erdőmérnököket, a képzést is új feladatok elé állította.

A szegénység, a nagybirtok, a gazdasági-társadalmi viszonyok nem kedveztek a szakemberek törekvéseinek. Ennek ellenére sikerült törvényt alkotni az erdők védelmére, kezelésére és tartamos fenntartására, a fátlan Nagy-Alföld fásítására. Sikerült féket vetni az erdők nagyarányú kiszorulásának, annak a gyakorlatnak, amely a pillanatnyi hasznót a távlati célok elé helyezte. A szakemberek kiszolgáltatottsága közismerten súlyos helyzetet teremtett. A többség azonban tudott nemet mondani. Minderre igazolásként szolgálnak azok, *a bár kis arányban meglevő 80—100 esztendőös faállományok, amelyeket nemcsak a jó termőhely, hanem elsősorban a kitűnő szakemberek formáltak olyan-ná, hogy példának tekintjük ma is és ország-világ előtt büszkén mutogatjuk őket.*

Megújulás a felszabadulás után

A felszabadulás utáni magyar erdőgazdálkodást számos rontott, a háború alatt pedig erősen károsult erdő jelezte. Újabb időszak kezdődött ekkor erdészeti szakoktatásunk történetében is. A szakemberek most már az államosított erdőkben végzett szolgálattal tehettek egyre többet a sikeres erdőgazdálkodásért. Az erdőmérnökök számára az első nagy feladat az állami nagyüzem, az új tulajdonviszonyok által nyújtott lehetőségek hasznosítása és a háborút követő gazdálkodási igények kielégítése volt. Ehhez kellett igazodnia a szakoktatásnak is. Közel négy évtizede szolgálja egyetemünk a szocialista erdőgazdálkodás ügyét. Az eredményes munkát az erdőterület, a fakitermelés, a fatermés jelentős növekedése igazolja.

Napjaink erdőgazdálkodása és faipara az ismert eredmények mellett jelentős gondokkal, ellentmondásokkal küzd és a feladatok megoldása az eddigi-eknél újszerűbb munkát kíván valamennyi szakemberunktől. A kialakított és elfogadott erdészeti politikánk céljai változatlanok, a megvalósítás módszerei a korábbiaknál nagyobb szaktudást igényelnek.

A biológiai alapok korszerűsítése

Korunk jellemzője a biológiai tudományok robbanásszerű fejlődése. A komplex problémák megoldása ezen a területen is az interdiszciplináris munkához vezetett, amelynek számos átfogó felismerés köszönhető. Ki kell emelni közülük azt a felfogást, amely szerint az erdők ökológiai rendszerek (szisztémák). E magasan szervezett életközösségek valamennyi tényezője kölcsönhatásban van egymással. A tudománynak, az erdészeti oktatásnak, az erdőmérnök gyakorlati tevékenységének éppen az a feladata, hogy ezen hatások alapos ismeretében a termelés optimális útját meghatározza és a gyakorlatban megvalósítsa. Elegendő, ha a genetikai kutatás eredményeire utalok úgy, hogy egyúttal a hazai termőhelyeknek leginkább megfelelő, a betegségekkel szemben rezisztens fajták létrehozását és elszaporítását sürgetem.

Termőhelyi adottságaink jobb kihasználása érdekében erdeink fafajösszetételét tovább kell javítani a gyorsan nöövő nyárok és fenyő ésszerű felkarolásával. Az eddigiéknél céltudatosabban kell hasznosítani az erdőnevelés, valamint az erdők várható fatermésének a biológiai alpjait.

A termelési technológiák fejlesztése

A biológiai alapok és a mindenkor rendelkezésre álló technika összehangolásával kell a technológiai fejlesztést megoldani és e fejlesztésre kész erdőmérnököket képezni. A csemetetermelésben gyorsabb előrehaladásra van szükség mindenek előtt a burkoltgyökérzetű és a nagyobb méretű csemeték megtermelésének, majd racionális felhasználásának területén. Az erdősítések gépesítése a hegyvidék kivételével megoldott feladat. Az optimális csemeteszámot és az egységes ültetési hálózat rendjét úgy kell meghatározni, hogy az az ápolási és az erdőnevelési munkákra is kedvezően hasson.

A kidolgozott erdőnevelési modell-táblák széles körű hasznosításában szintén sokat várunk az oktatástól. A fakitermelés és a faanyagmozgatás munkarendszerei és a gépek a szakembertől jól szervezett munkát igényelnek. A több célú fakitermelő gépek jelentik a jövő útját, az egyszerű eszközök, a motoros láncfűrészek és közelítőberendezések azonban még hosszú ideig a legjelentősebb segítőink maradnak.

Az ökonómia, a szervezési és kereskedelmi ismeretek bővítése

Gyors ütemű szemléleti és ismeretbeli haladás is szükséges ahhoz, hogy az erdőgazdaság és a faipar ökonómiai és szervezési feladatait a jelen és a jövő gazdasági környezetében a kívánt szinten megoldhassuk. A számítógépek korszakában hallatlanul nagy lehetőségek nyíltak. Ezeket a lehetőségeket azonban csak a hozzáértő szakemberek tudják kellően hasznosítani. Öröndetes az erdőrendezés (üzemtervezés) területén elért helyzet. A további fejlesztés a vállalati szervezet, az üzem- és munkaszervezés egybehangolását kívánja meg ahhoz, hogy az ökonómiai eredmények növekedhessenek. *A felsőfokú képzettségű szakember csak akkor válik jó vezetővé, ha készsége mellett széleskörűen megalapozott ökonómiai, szervezési és kereskedelmi ismeretekkel is rendelkezik.*

Feladataink, lehetőségeink, terveink ismeretében egyértelmű, hogy a szakoktatás színvonalának folyamatos fejlesztése elengedhetetlen követelmény. Erdőgazdasági és faipari vállalatunk továbbra is várják a jól képzett szakembereket. A kezdők beilleszkedése érdekében az egyetemnek az eddigieknél is többet kell tennie.

A szaktudományok nemzetközi és hazai eredményeinek megismertetésén kívül nagyobb gondnal kell oktatni azokat az eljárásokat, szabályozókat és irányelveket is, amelyek a mindennapos munkához szükségesek.

Az erdőmérnök tervező-alkotó munkáját évtizedeken át hirdetik a létrehozott erdők. *Móra Ferenc* azért tartotta boldog embernek *Kiss Ferencet*, a „szegedi erdők atyját”, mert tudományos megalapozottsággal „álmodta” meg az általa létesített erdőket, amelyek túléltek őt. A hivatás, az erdőmérnök, a faipari mérnök munkája így válik a társadalom hosszú távú szolgálatává, amelynek a szakosítás rakja le az alapjait.

Köszöntöm 175 éves egyetemünket, megköszönve professzorainak, tanárainak áldozatkész és eredményes munkáját, kérve, neveljék ezután is népünk és fagazdaságunk elkötelezett szolgálatára a jövő erdő- és faipari mérnökeit, a jövő kutatóit, gyakorlati és vezető szakembereit. Tanítsák meg őket arra, hogy életük és tevékenységük során hogyan kell a Soproni Erdészeti és Faipari Egyetemen szerzett, szilárd tudásalapra — egy életen át — építeni, fejleszteni az egyre korszerűbb szakismereteket, a honi erdőszet-faipar megbecsülését, fejlesztését!